

МОТИВИ
към проект на ЗИД на Закона за Сметната палата

В изпълнение на Заповед №. Р-100 от 21.10.2009 г. на министър-председателя на Р.България беше сформирана работна група под ръководството на министъра на финансите със задача да разработи проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за Сметната палата.

Основна насока в предложените изменения е засилване на контролните правомощия на Сметната палата, като практическият ефект е насочен към подобряване на законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на бюджетните средства и публичните дейности.

Изрично се посочва, че Сметната палата може да одитира процедурите за предоставяне на концесии, изпълнението на концесионните договори, процедурите (и изпълнението на договорите) за приватизация на държавни или общински дружества. Това се налага тъй като при прилагането на ЗСП се установяват ограничения в обхвата на одитните правомощия, които пречат извършването на контрол върху всички субекти от публичния сектор. Поради тези причини в ЗИД на закона се регламентират признаци, по които някои субекти, ползващи публични активи да се включат в обхвата на контрол.

В ЗИД на закона се предвижда текст, че функциите, възложени на Сметната палата по силата на други закони, се осъществяват само по реда на този закон. С включване на подобна разпоредба ще се предотврати възлагането на нетипични за Сметната палата функции като проверки, фактически проверки, ревизии и други форми на контрол.

Добавят се и разпоредби, изрично указващи, че Сметната палата приема Наръчник за одитната дейност и Етичен кодекс за поведение на работещите в институцията които се основават на Международните стандарти за одит. Това се налага, тъй като наръчника за одитната дейност е основният акт, съгласно който Сметната палата осъществява одитните си правомощия. Аналогично на другите органи в публичния сектор, Етичният кодекс трябва да е задължителен за всички служители в Сметната палата, което следва да е уредено на законодателно ниво. Всяка ВОИ оповестява в устройствените си актове намерението си да се ръководи от най-добрите практики за одит – стандартите на ИНТОСАЙ и Международните одиторски стандарти.

Отпадат и текстовете, регламентиращи дейността на секторите на териториалните поделения и функциите на ръководител на секторите, тъй като разпоредбите, които регламентират функциите на секторите биха могли да се уредят във вътрешен акт. Предложението кореспондира с измененията в обхвата на правомощията на Сметната палата. По този начин се създават възможности за изграждане на сектори и в отделенията на Сметната палата и за по-гъвкава териториална структура съобразена с обектите за одит.

Отпада законовата уредба на функциите на главния секретар, тъй като съгласно сега действащия правилник за организацията на дейността на СП, главният секретар преобладаващо изпълнява задължения, свързани с администрирането на дейността на СП, а не с одитната дейност.

В Раздела, регламентиращ одитната дейност се прецизират понятията за видовете одит, които стават финансов одит и одит на изпълнението. От своя страна финансовия одит да

бъде определен като два подвида – одит на финансовите отчети и одит за съответствието на управленските решения и дейностите с нормативните актове, вътрешните актове и договорите. Това се налага тъй като в международно възприетата терминология не се ползва понятието одит на финансовото управление, освен за целите на дейността на Европейската Сметната палата. От друга страна, одит на СФУК се извършва в рамките на всяка одитна задача, включително и при одита на изпълнението.

В раздела “Одитна дейност” отпада доклада по чл. 41 от ЗСП и се въвежда понятието “проект на одитен доклад” и “окончателен одитен доклад”. Препоръките ще са част от одитния доклад и ще се връчват заедно с проекта на доклад. По този начин ясно да се разграничи на всеки един от етапите на подготовка на одитния доклад, който носи отговорност за неговото качество. Това предложение значително ще оптимизира процедурата по извършване на одита. Ще се даде възможност на одитираните обекти да изразяват становище и по проекта на препоръки – постановка, която понастоящем е залегнала само в Наръчника за одитната дейност. Сметната палата ще приема само одитния доклад заедно с окончателния вариант на препоръките. Практиката на Сметната палата ще се уеднакви с тази на ВОИ на други държави – членки на ЕС, където понятието “резултати от одита” се употребява в смисъл на “ефект от одита върху дейността на одитирания обект”, а не като синоним на “резюме на одитен доклад”.

Процедурата по извършване на одита и заверка на финансовите отчети се уеднаквава с тази за изпълнение на другите видове одит, тъй като одитът на финансовите отчети е типичният и основен вид одит, който всички Сметни палата осъществяват. Няма причина той да остане извън правомощията на колективния орган и за него да не се прилагат всички процедури, които са относими към другите видове одит. С това предложение ще се повиши качеството на този вид одит и ще позволи уеднаквяване на практиката при извършването му.

При одитите на ГФО видовете становища, които Сметната палата формулира ще са регламентирани в закона. Въвежда се произнасянето при одит на ГФО – отказ от становище, така както е предвидено в стандартите на ИНТОСАЙ и в Международните одиторски стандарти. Основанията за одитно становище за заверка с резерви и за отказ ясно да се формулират и прецизират. Към настоящия момент, формите, чрез които СП се произнася по верността на ГФО са уредени само в одитните стандарти. Като се има предвид, че някои отказът от заверка на ГФО може да се отрази неблагоприятно на дейността на обекта, по-удачно хипотезите за отказ да бъдат регламентирани в закон.

Въвеждат се текстове, регламентиращи последици при отказ от заверка на годишния финансов отчет – уведомяване на министъра на финансите за предприемане на действия по компетентност - евентуално спиране на целеви субсидии за определени обекти или дейност, ако може да се установи връзка между грешките в отчета и финансирането на тези обекти или дейности. При възприемане на този вариант, би следвало министърът на финансите публично да оповести мерките, които са предприети. С това предложение ще се създадат предпоставки за засилване на ефекта от одита.

В ЗИД на закона се уреждат ясно и изчерпателно въпросите, свързани със статута на одиторите в Сметната палата, който ще включва:

- Изисквания за назначаване на одитори – образователен ценз и професионален опит;
- Въвеждане на задължително конкурсно начало;
- Определяне на длъжностите и степените за одиторите;
- Задължително атестиране на персонала на Сметната палата;
- Основанията за освобождаване на одиторите.

Това се налага поради факта, че в настоящия Закон за Сметната палата не урежда изчерпателно въпросите, свързани с назначаването, повишаването в длъжност, атестирането и освобождаването от длъжност на одиторите. Техният статут е специфичен, а общите разпоредби на Кодекса на труда не отразяват спецификата на тази длъжност. В практиката се установява, че изискването за стаж по специалността не е достатъчно за подбор на компетентен и квалифициран персонал за по-високите одиторски длъжности. Освен това, подобно на другите ВОИ, за извършването на качествени одити е подходящо да се привлекат и специалисти с друго образование, освен юридическо или икономическо. Препоръчително е в закона да се регламентират последиците при негативни резултати от атестирането на персонала.

Предлаганите промени не предполагат необходимост от допълнителен бюджетен ресурс за настоящата и следващите години.